

Pjevajte Gospodinu

Šime MAROVIĆ, *Cantate Domino. Duhovne skladbe*, Crkva u svijetu, Split, 2002., 400 stranica.

Cantate Domino zbirka je duhovnih skladbi mo. don Šime Marovića, objavljena u izdanju *Crkve u svijetu*. O čemu je riječ? Iako u katalogizaciji stoji duhovne skladbe, što se ovdje i ne želi poricati, riječ je o još užem sadržajnom pojmu: o skladbama koje nedvojbeno imaju liturgijsku namjenu. *Cantate Domino* zbirka je od 142 broja koja u cjelosti ispunjaju uvjete i zahtjeve liturgijske glazbe prema odrednicama II. vatikanskog sabora i ostalih smjernica o svetoj liturgiji. Da bi, naime, jedna skladba mogla "tvoriti potrebiti i sastavni dio svečane liturgije" (SC 112.) potrebno je:

1. da je nastala za sveto bogoslužje;
2. da posjeduje svojstva umjetničkog djela;
3. da svojim sadržajem unaprijedi djelatno sudjelovanje vjernika;
4. da je od crkvene nadležne vlasti prihvaćena kao liturgijsko - glazbeno djelo.

Pristupajući zbirci *Cantate Domino* pod prizmom navedenih smjernica o liturgijskoj glazbi, može se reći sljedeće:

Ad. 1. Tekstovi su, kako Crkva i nalaže, uzeti isključivo iz "Svetog pisma i liturgijskih vrela" (SC 121), tj. iz Rimskog misala i Lekcionara, i to za:

- Vrijeme kroz godinu i Došašće:
 - ulazne pjesme (br. 1-22), pripjevni psalmi (br. 23-46), aleluja s reikom prije evanđelja (br. 47-60), darovne pjesme (br. 61-67), pričesne pjesme (br. 68-79)

- Korizmeno vrijeme (br. 80-95)
- Uskršno vrijeme (br. 96-103)
- Prigodne pjesme (br. 104-126)
- Misa za pokojne (br. 127-142)

Kad je riječ o svetim tekstovima, važno je napomenuti da skladatelj s izrazitom istančanošću za sakralnu glazbu zaodijeva riječ u glazbeno ruho primjereno određenom sadržaju liturgijskog čina, bilo da se radi o liturgijskom vremenu, bilo o svetkovinama, blagdanima ili prigodnim slavljinama.

Ad 2. U opusu *Cantate Domino* većina skladba namijenjena je četveroglasnom mješovitom zboru. Nesumnjivo je ova zbirka i nastala iz autorove potrebe, kao ravnatelja liturgijskog pjevačkog zbora, za skladbama pokoncilске obnovljene liturgije.

Skladbe posjeduju ujednačenost melodije i ritma riječi, što vrlo jasno izražava sadržaj poruke pojedinog dijela liturgijskog čina, potvrđujući time bitnu sastojnicu svete glazbe: glazba u liturgiji treba biti *nobilissima ancila liturgiae* (papa Pio X.). Koliko god gotovo svaka skladba u zbirci po svojoj vrijednosti ima umjetnički, koncertantni karakter, time nimalo nije umanjena njezina liturgijska primjena. Možda se upravo u tome krije tajna autorova umijeća: da svetom tekstu glazbenim izričajem prida toliko umjetničko značenje, da pritom isti tekst ne izgubi ništa od svojeg liturgijskog smisla; što više: upravo time svete obrede obogaćuje velikom svečanošću (usp. SC 112).

Skladatelj u ponuđenim skladbama iz broja u broj očigledno i jasno potvrđuje da se vrlo vješto i inventivno služi kako homofornim (npr. br. 2, 67)) tako i polifonim (br. 14,22) slogom; kako gregorijanskim motivima (pojedine jedinice su u cijelosti skladane *alla gregoriana*, npr. br. 96,97) tako i narodnim melosom, osobito onim južnohrvatskog podneblja (br. 17, 46, 142). Kako bi očuvao jasnoću teksta, autor se služi harmonijski čvrstom tonskom građom s umjerenom aliteracijom, modulacijom i povremenom kromatikom, a sve to čini u svrhu napetosti potrebne svakom umjetničkom glazbenom djelu. Ritam melodije je uvijek u tijesnom suodnosu s ritmom riječi, što dokazuje skladateljevo poštivanje *deklamacije riječi* strogo potrebne liturgijskome tekstu.

Skladbe je nemoguće stilski precizirati. Bolje rečeno, one jednako ne pripadaju nijednom stilu isključivo, kao što od svakog stila ponešto i sadrže. Upravo ta značajka nepomodarstva daje sakralnoj glazbi neprolaznu vrijednost, što u ovoj zbirci jasno dolazi do izražaja.

Ad 3. Nemali broj glazbenih jedinica namijenjen je sudjelovanju svih prisutnih vjernika. Misli se pritom na skladbe responzorijalnog karaktera: pripjevne psalme i aleluja (aleluja je često uzet iz gregorijanskog napjeva, a evandeoski je redak obrađen za mješoviti zbor). K tome: skladbe homofornog tipa toliko su pjevne da se mogu rabiti u stilu jednoglasnoga ili dvoglasnoga pučkog pjevanja uz akordičku pratnju orgulja. Osim toga, ova glazba svojom homogenošću i meditativnim karakterom, s jedne strane, te svečanim i slavljeničkim, s druge strane, pomaže vjernom puku da kroz pjevački zbor izrazi Bogu ono što sam nije možda u stanju učiniti.

Ad. 4. Netom je zbirka *Cantate Domino* tiskana, u službenom *Vjesniku Nadbiskupije splitsko-makarske*, br. 1/2002. službujući ordinarij svojim svećenicima je djelo preporučio: Zbirku duhovnih skladbi možete nabaviti na račun župe, te je preporučujem svima, a osobito onima koji imaju župne zborove, vjerujući da će svima poslužiti za obogaćenje župnih euharistijskih susreta.

Drugi vatikanski sabor daje doličnu važnost pjevačkim zborovima u liturgijskom slavlju: "Neka neprestano napreduju pjevački zborovi" (SC 114). Ove skladbe nastajale su za potrebe pjevačkih zborova tijekom posljednjih dvadesetpet godina s autorovom željom da pjevački zborovi u crkvi napreduju i svojim skladnim pjevanjem uzveličaju slavu Bogu, a vjerni puk potaknu na pobožnost i dostojno sudjelovanje u svetim liturgijskim obredima.

Uz gore navedene značajke nije nebitno napomenuti da autor zbirke *Cantate Domino* sam vrši svećeničku službu i da je ovo njegovo djelo u prvom redu izraz njegova proživljavanja uzvišenosti i dostojanstva svetih čina kao i dubine njegove duše prožete božanskim tajnama koje nam se kroz sakramentalni život u svetim obredima podaruje. Je li ikome moguće dublje uroniti u svete tajne od onoga kome je Bog povjerio svećeničku službu, a još k tome posebnim Božjim darom uspijeva sklad božanskog i svog unutarnjeg svijeta pretočiti u glazbu, u pjesmu, u hvalu Bogu!

Dao Bog da smisao naslova ove zbirke *Cantate Domino* bude i imperativ svima kojima posluži: da doista skladno i zanosno Pjevaju Gospodinu!

Mirja Tabak